

Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Hare excellentie mevrouw M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Kopie:

Inspectie van het Onderwijs
Weledelgeleerde mevrouw A.S. Roeters
Postbus 2730
3500 GS Utrecht

Van: de Werkgroep Kind in azc

Betreft: Onderwijsrechten asielzoekerskinderen in het geding

Datum: 31 juli 2013

Hooggeachte mevrouw Bussemaker,

De Werkgroep Kind in azc¹ maakt zich ernstig zorgen over het onderwijs voor asielzoekerskinderen. Het gaat in totaal om ruim 4000 kinderen tot achttien jaar. De zorgen betreffen een aantal aspecten:

- Slechte toegang tot het voortgezet en speciaal onderwijs na verhuizingen.
- Onvoldoende voorzieningen en middelen in het primair onderwijs op de gezinslocaties.
- Beperkte toegang tot onderwijs op de Proces Opvang Locatie (POL)

Met deze brief vragen wij uw aandacht voor deze knellende problemen en uw daadkracht om deze op te lossen zodat ook asielzoekerskinderen hun recht op onderwijs gerespecteerd zien in Nederland.

De problemen hangen voor een groot deel samen met de vele verhuizingen van kinderen zoals omschreven in de publicatie *Ontheemd. De verhuizingen van asielzoekerskinderen in Nederland* die de Werkgroep op 31 januari jl. publiceerde. Van staatssecretaris Dekker hebben wij hier een reactie op ontvangen.

I. Knelpunten

De Werkgroep Kind in azc krijgt al geruime tijd via verschillende kanalen signalen dat asielzoekerskinderen maandenlang thuiszitten voordat zij worden toegelaten op een nieuwe school. De betrokken leerplichtambtenaren geven aan dat zij hier weinig of niets aan kunnen doen. Kinderen

¹ De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van UNICEF Nederland, Defence for Children, VluchtelingenWerk Nederland, Stichting Kinderpostzegels Nederland en Kerk in Actie.

Doel van de Werkgroep Kind in azc is om de situatie van kinderen in asielzoekerscentra te verbeteren conform de eisen die het Kinderrechtenverdrag en de EU-Opvangrichtlijn stellen. De Werkgroep Kind in azc geeft hiermee een vervolg aan de aanbevelingen uit het rapport 'Kind in het centrum: Kinderrechten in asielzoekerscentra' (juni 2009).

verhuizen naar een andere opvanglocatie zonder dat de inschrijving op een nieuwe school geregeld is. Dat geldt voor kinderen in het reguliere voortgezet onderwijs, maar nog vaker voor kinderen in het speciaal onderwijs en voor kinderen die eerst nog naar de Internationale Schakelklas moeten voordat ze in het reguliere onderwijs kunnen instromen.

Regulier voortgezet onderwijs

Hoewel is toegezegd om kinderen zoveel mogelijk over te plaatsen in de zomervakantie, verhuizen veel kinderen nog altijd gedurende het schooljaar. Onderwijs komt dan in de knel. Scholen zitten vol of weigeren leerlingen aan te nemen die halverwege het schooljaar instromen. Als het wel lukt een kind in te schrijven doet het probleem zich voor dat de lesstof vaak onvoldoende aansluit op het niveau van het kind.

Voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) geldt dat zij moeten verhuizen naar een asielzoekerscentrum (AZC) als zij 18 worden waardoor zij hun opleiding niet op hun vertrouwde school kunnen afmaken.

Speciaal onderwijs

Asielzoekerskinderen die speciaal onderwijs volgen, ondervinden nog vaker problemen bij een verhuizing naar een ander asielzoekerscentrum of een gezinslocatie. De toelating tot een nieuwe school voor speciaal onderwijs vergt een gedegen vooronderzoek en kost veel tijd. Die tijd lijkt niet te worden genomen: kinderen worden vaak al overgeplaatst zonder dat van tevoren duidelijk is of het kind op de nieuwe school voor speciaal onderwijs wordt toegelaten.

Internationale Schakelklas

Kinderen in de middelbare schoolleeftijd die net in Nederland zijn, moeten eerst naar de Internationale Schakelklas voordat zij in het reguliere onderwijs kunnen instromen. De toegang tot deze onderwijsvorm is voor veel kinderen niet geborgd. De klassen zitten vol, waardoor kinderen soms maandenlang thuis zitten zonder onderwijs.

POL locaties

Nadat kinderen Nederland zijn binnengekomen via de Centrale Ontvangst Locatie (COL), worden zij overgeplaatst naar de Proces Opvang Locatie (POL). Daar zouden zij maximaal twaalf dagen moeten verblijven, maar in de praktijk wachten kinderen hier soms langer. Op niet alle POL's kunnen kinderen naar school. Dit betekent dat sommige kinderen te lang geen onderwijs krijgen.

Scholen gezinslocaties

De vele verhuizingen van kinderen leiden tot een groot verloop op de scholen op de centra. Voor deze scholen is de peildatum van 1 oktober niet werkbaar. Het aantal leerlingen kan een maand eerder of later namelijk fors afwijken van het geregistreerde aantal op 1 oktober. Een school beschikt dan vaak niet over de middelen om voldoende personeel in te schakelen. Dat personeel is echter - meer dan op gewone basisscholen – essentieel omdat het voor dit onderwijs noodzakelijk is kleine groepen te formeren en extra ondersteuning te bieden. Deze kinderen hebben die extra zorg nodig in verband met de zware psychologische en sociaaleconomische omstandigheden waarin zij opgroeien. Met de beschikbare middelen is dat niet te realiseren. De brieven die de gemeente Gilze en Rijen² en

² Brief van Stichting Tangent en Burgemeester en Wethouders Gemeente Gilze en Rijen aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 10 maart 2013.

de Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek³ hebben gestuurd aan de Tweede Kamer onderschrijven dit punt. In de eerder toegezonden publicatie *Ontheemd: De verhuizingen van asielzoekerskinderen in Nederland* wordt ook aandacht besteed aan de gevolgen van verhuizingen voor het onderwijs aan kinderen.

II. Een recht én een plicht op onderwijs

Zoals u weet heeft elk kind recht op onderwijs, ook asielzoekerskinderen. Dat staat onder meer in artikel 28 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Behalve een recht, is onderwijs ook een plicht. In de Leerplichtwet staat dat kinderen tot hun achttiende jaar verplicht (deels) naar school moeten. In diezelfde wet staat in artikel 10 dat een school een leerling slechts mag uitschrijven als een kind op een andere school is ingeschreven. De voormalig minister van Immigratie, Integratie en Asiel, de heer Leers, zegde eerder toe dat kinderen pas worden verhuisd “indien is geborgd dat kinderen binnen twee weken na hun overplaatsing naar de gezinslocatie toegang tot een school hebben”.⁴ In de praktijk blijkt deze belofte vaak niet waargemaakt te kunnen worden.

III. Aanbevelingen

Plaats een kind pas over als het onderwijs is geregeld

Asielzoekerskinderen worden op dit moment overgeplaatst naar een andere opvanglocatie zonder dat het onderwijs op de nieuwe locatie is geregeld. De toezegging van de minister dat onderwijs binnen twee weken geregeld is, wordt in de praktijk niet nageleefd. De Werkgroep beveelt daarom aan om een nieuwe onderwijsplek van tevoren te garanderen en kinderen pas over te plaatsen nadat ze daadwerkelijk zijn ingeschreven bij een nieuwe school. Dit is extra belangrijk voor kinderen die speciaal onderwijs nodig hebben.

Laat AMV'ers die 18 worden pas verhuizen nadat zij hun opleiding hebben afgemaakt op hun vertrouwde school.

Plaats kinderen alleen nog maar over in de zomervakantie

Er verhuizen nog altijd kinderen halverwege het schooljaar. Dit is om meerdere redenen onwenselijk. Zowel kinderen als scholen ondervinden daar hinder van omdat kinderen op hun oude school soms op een andere manier de lesstof hebben gevolgd.

Scholen krijgen door de verhuizingen niet genoeg budget voor alle kinderen. De 1 oktobertelling geeft geen correct beeld van de populatie op de scholen omdat alleen de kinderen die op die datum staan ingeschreven worden meegeteld. Een realistischer beeld is te verkrijgen door te kijken naar het maximaal aantal leerlingen dat in het jaar voor 1 oktober op school was ingeschreven en de bekostiging daar op te baseren. Of door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een inschatting te laten maken op basis van het percentage kinderen dat op een centrum woont, of verwacht wordt te komen wonen.

Vergroot de capaciteit van de Internationale Schakelklassen

Kinderen die naar de Internationale Schakelklassen (ISK) moeten, ondervinden problemen met de

³ Brief van Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek aan de leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal d.d. 27 maart 2013, kenmerk 13-457CF/AdG

⁴ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, brief van minister G.D.M. Leers d.d. 21 december 2011, kenmerk: 2011-2000584256, p. 3.

plaatsing omdat veel van deze klassen vol zitten. Het is noodzakelijk om de capaciteit van het ISK-onderwijs aanzienlijk te vergroten zodat alle jongeren die net in Nederland zijn naar school kunnen.

Verzeker onderwijs op alle POL locaties

In theorie verblijven asielzoekers maximaal twaalf dagen in de POL. De laatste tijd zijn de wachttijden ver opgelopen waardoor mensen er langer dan die termijn moeten wachten. Op niet alle POL's kunnen kinderen naar school. Zorg ervoor dat kinderen alleen op locaties geplaatst worden als de toegang tot onderwijs is gegarandeerd.

Verhoog de reguliere basisbekostiging voor scholen op de gezinslocaties

De reguliere basisbekostiging voor deze scholen is onvoldoende om de benodigde kleine groepen te realiseren en om extra ondersteuning aan kinderen te bieden. De leerlingen op deze scholen hebben door hun achtergrond aanzienlijk meer ondersteuning nodig dan nu geboden kan worden. De scholen op de gezinslocaties hebben bekostiging nodig op het niveau van het speciaal basisonderwijs. Het aangepaste inspectiekader is niet voldoende. De scholen zijn meer gebaat bij een status aparte met zowel een bijbehorend aangepast inspectiekader als bijbehorende bekostiging. Alleen dan zijn de scholen goed in staat om het onderwijs en de begeleiding te bieden aan kinderen die extra ondersteuning nodig hebben.

We geven desgewenst graag mondeling een nadere toelichting op deze brief. Uiteraard hopen we van harte dat u er alles aan zult doen om het recht op onderwijs voor asielzoekerskinderen te waarborgen. Onderwijs is immers een recht voor *alle* kinderen. Heel graag horen we uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Karin Kloosterboer, voorzitter werkgroep Kind in azc
kkloosterboer@unicef.nl, tel 06-22566611

Tessa Smets, lid Werkgroep Kind in azc
t.smets@kinderpostzegels.nl, tel 071-5259831